

A szociális ellátórendszer megismerése

Dr. Kavacsánszki Máté

- Történész, etnográfus, közpolitikai szakértő

MTA-DE Néprajzi Kutatócsoport

MTA-DE „Magyarország a középkori Európában” Kutatócsoport

DRK Dóczy Gimnáziuma

MTA-DE

Néprajzi Kutatócsoport

„Magyarország a középkori Európában”

MTA-DE

Lendület kutatócsoport

A nagy ellátórendszerek (egészségügy, társadalombiztosítás, oktatás) fő vonásai

Az **állami szerepvállalás** több ponton jelenik meg az ember életében. A nagy ellátórendszerek **három alapmodell** alapján épültek ki: a liberális (például a brit nyugdíjrendszer), a konzervatív (például a bismarcki gyökerű német), és a szociáldemokrata (például a svéd egészségügyi rendszer). Az elvi modellek a valóságban mindig is keveredtek, és a legújabb fejlődésben pedig még inkább összemosódnak. A 19. században lett kiemelt állami feladat az **oktatás** és az **egészségügy** megszervezése, rendszerének fenntartása. Ekkor alakult ki a harmadik nagy ellátórendszer, a **társadalombiztosítás**, amely az állami szociális ellátórendszer részévé vált.

Az **egészségügy** egy olyan rendszer, amely az **emberek egészségének megőrzéséért**, illetve a **betegségek megelőzéséért** és gyógyításáért felel, így része a társadalom szociális biztonságának is. Fenntartása az **állam feladata**. A **társadalombiztosítás** lényege, hogy a rendszerébe tartozó egyéneket **tartalékképzésre** kötelezi, **ellenszolgáltatásként** viszont betegség, munkaképtelenség vagy egyéb hátráltató tényezők esetén a tagok a biztosítás alá tartozó **ellátásokat igénybe vehetik**. Fenntartásához a munkáltatóknak és a jogosultaknak járulékokat (például nyugdíj- és egészségbiztosítási járulék) kell fizetniük a rendszert működtető államnak.

Az **oktatás** alapvetően a tudás intézményesített átadását jelenti, és ugyancsak egy társadalmi alrendszernek tekinthető, amely bár nem kizárólagosan (egyházi és alapítványi iskolák), de az **állam alapfeladatának** tekinthető. Szerepe alapján nem csupán a tudás, de a közös társadalmi **funkciók és értékek**, valamint **normák átadásának** is elsődleges színtere az iskolai intézményhálózat.

Témakörök

1. A társadalombiztosítás fogalma, eszmei háttere

2. A főbb társadalombiztosítási modellek

3. A magyar társadalombiztosítási rendszer kialakítása - mérföldkövek

4. A jelenlegi rendszer főbb jellemzői

5. Egészségügy

6. Nyugdíj

7. Oktatás

1. A társadalombiztosítás fogalma, eszmei háttere

Definíció

Szociális ellátórendszer része

Célok és kötelelességek

Állami ellátás területei

Formái

Nyugdíjbiztosítás

Egészségbiztosítás

Eszmei háttér

A polgári állam

2. A főbb modellek

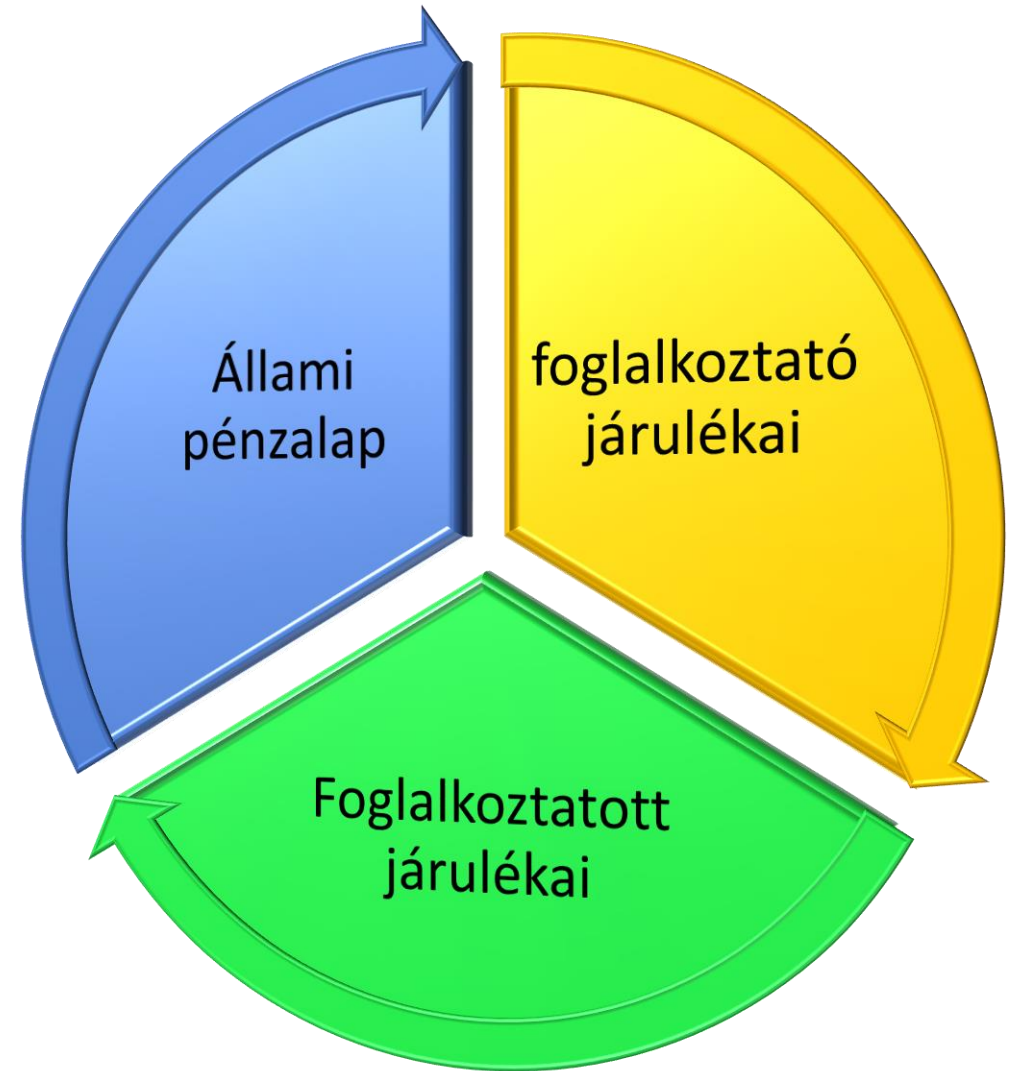
(A.) Német
modell
(Bismarck)

(B.) USA:
Social Security
Act

(C.) Brit
modell

(D.) Svéd
modell

(E.) Szovjet
modell

3. A magyar rendszer története

4. A jelenlegi rendszer főbb jellemzői

IV. szint

**Egyéni
Számla**

III. szint

ÖKEP

ÖKNYP

II. szint

**Magánnyugdíj
pénztárak**

I. szint

**Tb EGÉSZSÉG-
biztosítás**

**Tb NYUGDÍJ-
biztosítás**

4. A jelenlegi rendszer főbb jellemzői

leitnerleitner	Társadalombiztosítási járulékok a vizsgált országokban az általános szabályozás szerint							
Biztosítás	Magyarország		Ausztria		Németország		Egyesült Királyság**	
	Munkáltató	Munkavállaló	Munkáltató	Munkavállaló	Munkáltató	Munkavállaló	Munkáltató	Munkavállaló
Beteg	27,00%	7,00%	3,70%	3,95%	7,30%	8,20%	13,80%	12,00%
Nyugdíj		10,00%	12,55%	10,25%	9,45%	9,45%		
Munkanélküli		1,50%	3,00%	3,00%	1,50%	1,50%		
Baleseti		***	1,40%	0,00%	*	0,00%		
Ápolási		nincs	nincs	nincs	1,025%	1,025%		
Egyéb		nincs	7,23%	1,70%	0,15%	0,00%		
Összesen	27,00%	18,50%	27,88%	18,90%	19,43%	20,18%	13,80%	12,00%

*

Mértéke az adott üzem veszélyességi besorolásától függ

**

Class 1 besorolás szerint, munkavállalók esetében

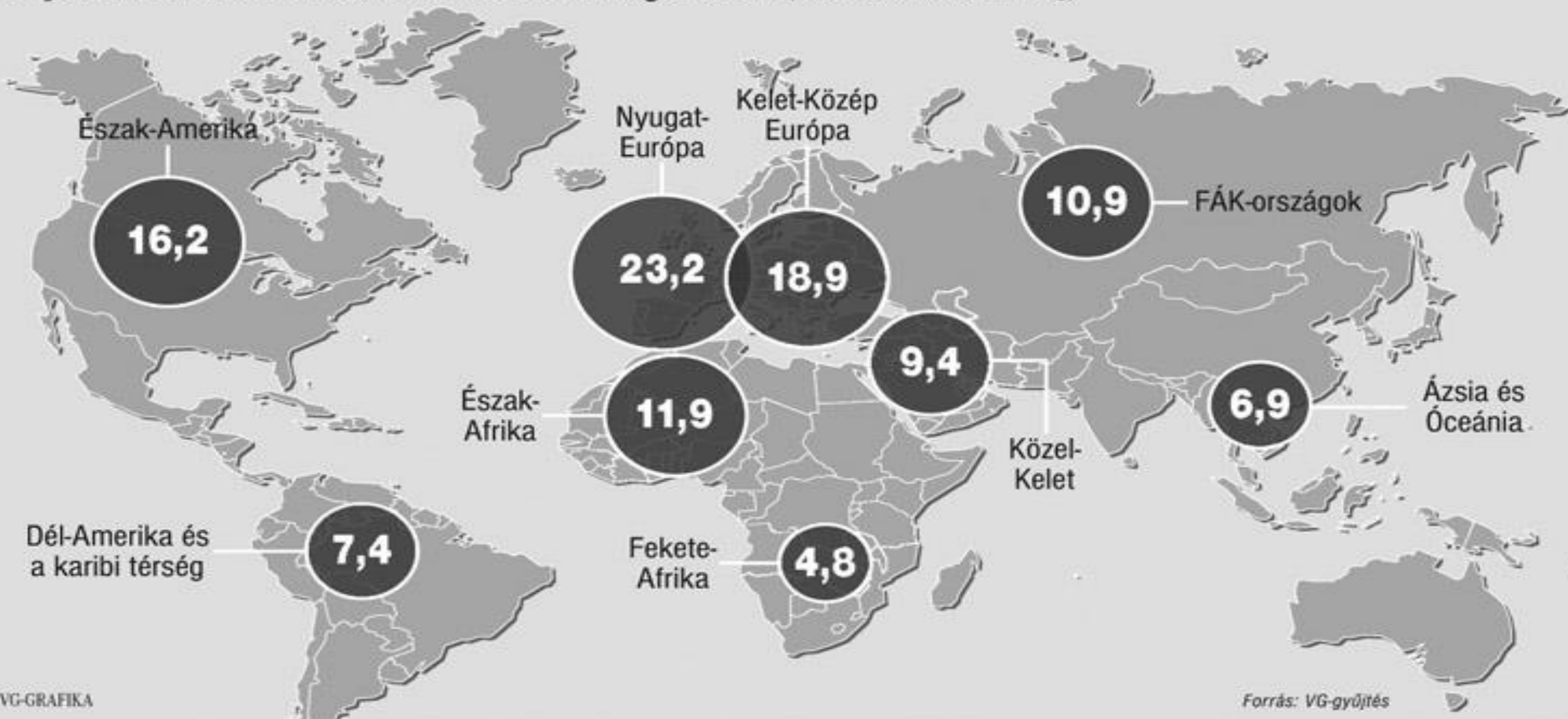
***

A beteg-egészségbiztosítási járulék tartalmazza

4. A jelenlegi rendszer főbb jellemzői

Teljes társadalombiztosítási ráfordítás régiónként (a GDP százalékában, átlag)

4. A jelenlegi rendszer főbb jellemzői

A fizetendő járulékok megoszlása 2015. január 1-jétől

Biztosított által fizetendő

egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulék

Nyugdíjjárulék

természetbeni egbizt. járulék

pénzbeli egbizt. járulék

munkaerő-piaci járulék

10%

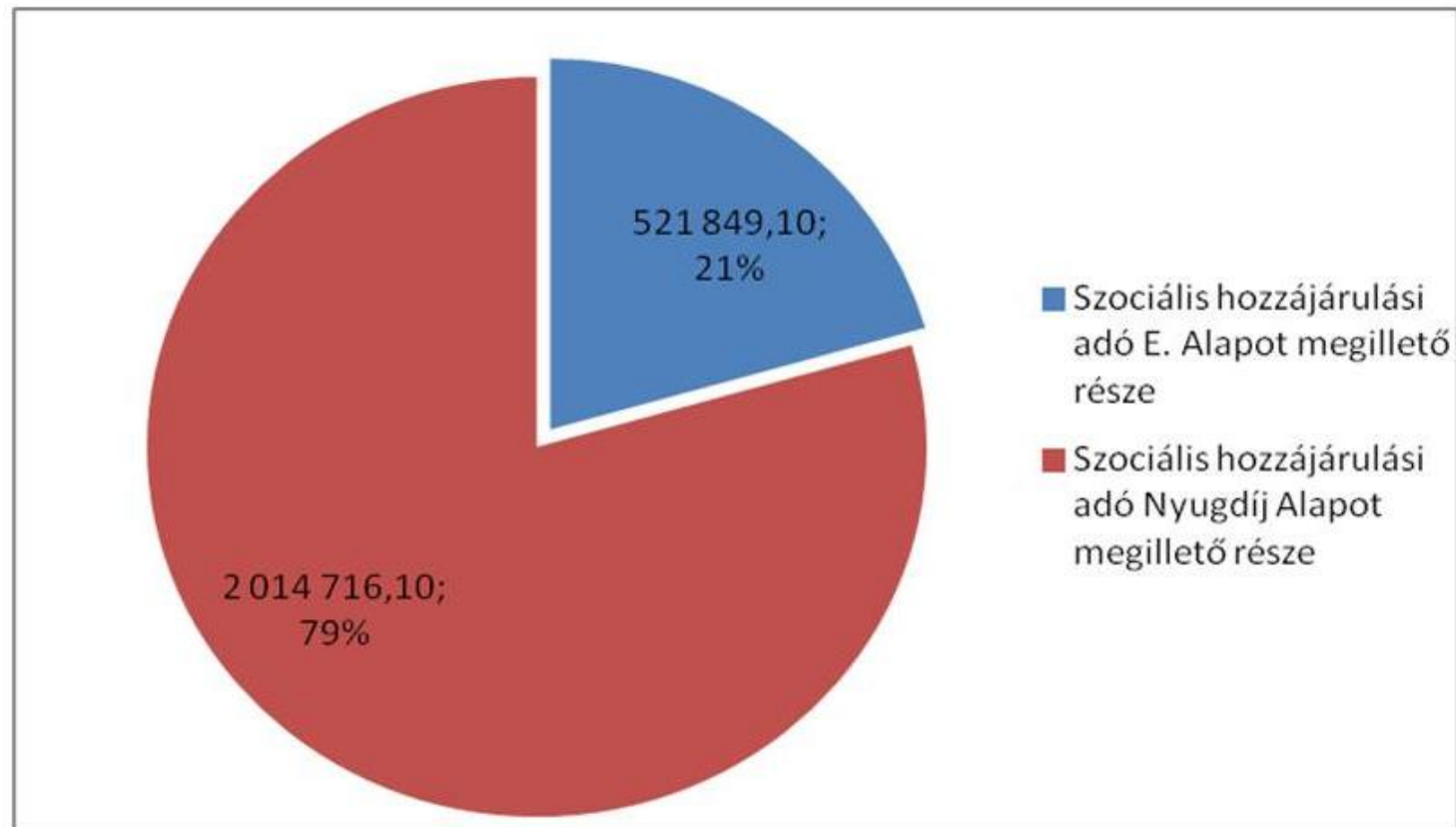
4%

3%

1,5%

4. A jelenlegi rendszer főbb jellemzői

A szociális hozzájárulási adó bevételeinek megoszlása az Egészségbiztosítási Alap és a Nyugdíjalap között (2016.)

5. Egészségügy

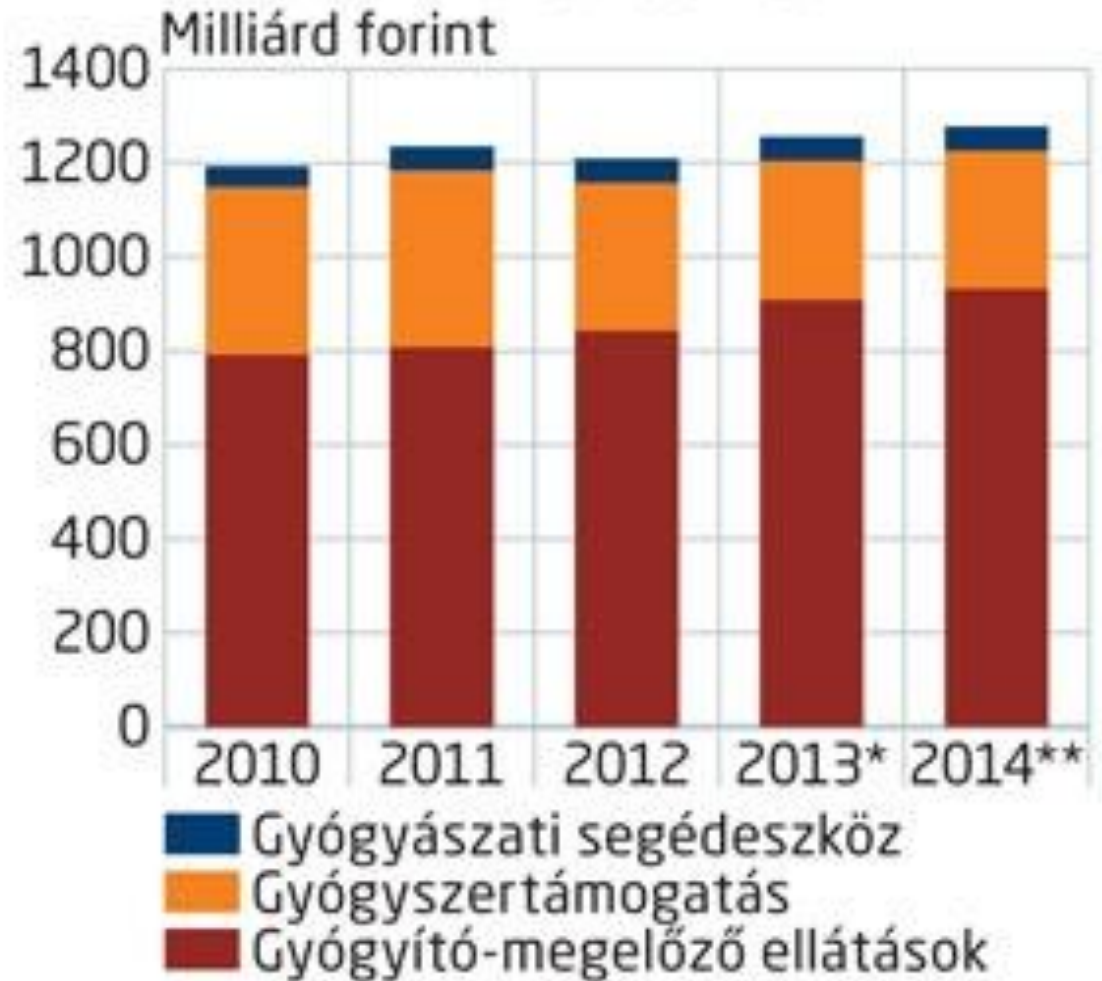
természetben

pénzben

Baleseti ellátás

Megváltozott munkaképességűek

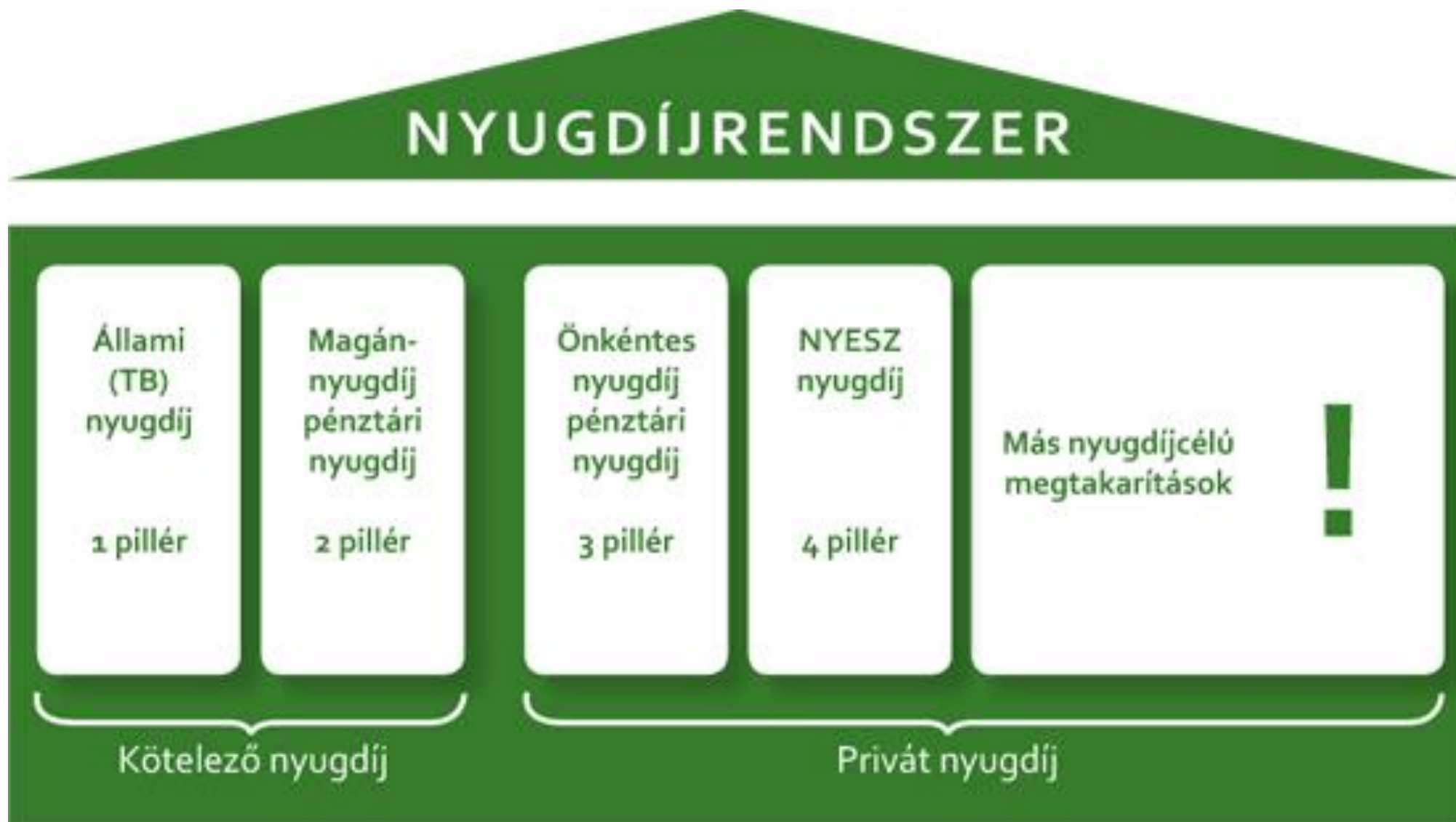
Az Egészségbiztosítási Alap főbb kiadásai nominálértéken

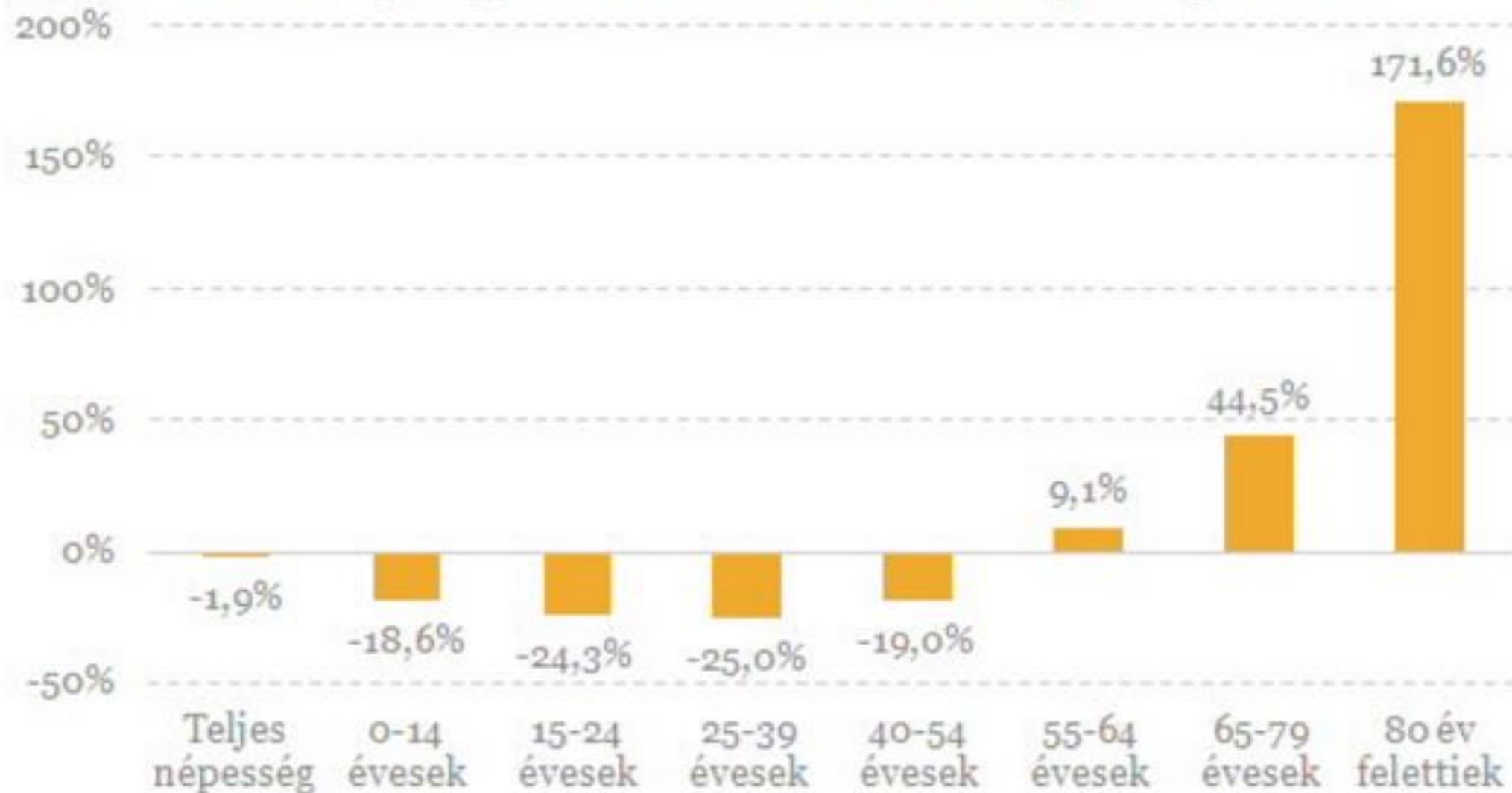
*Előzetes teljesítés; **Módosított előirányzat,
2014. február

Forrás: OEP

6. Nyugdíj

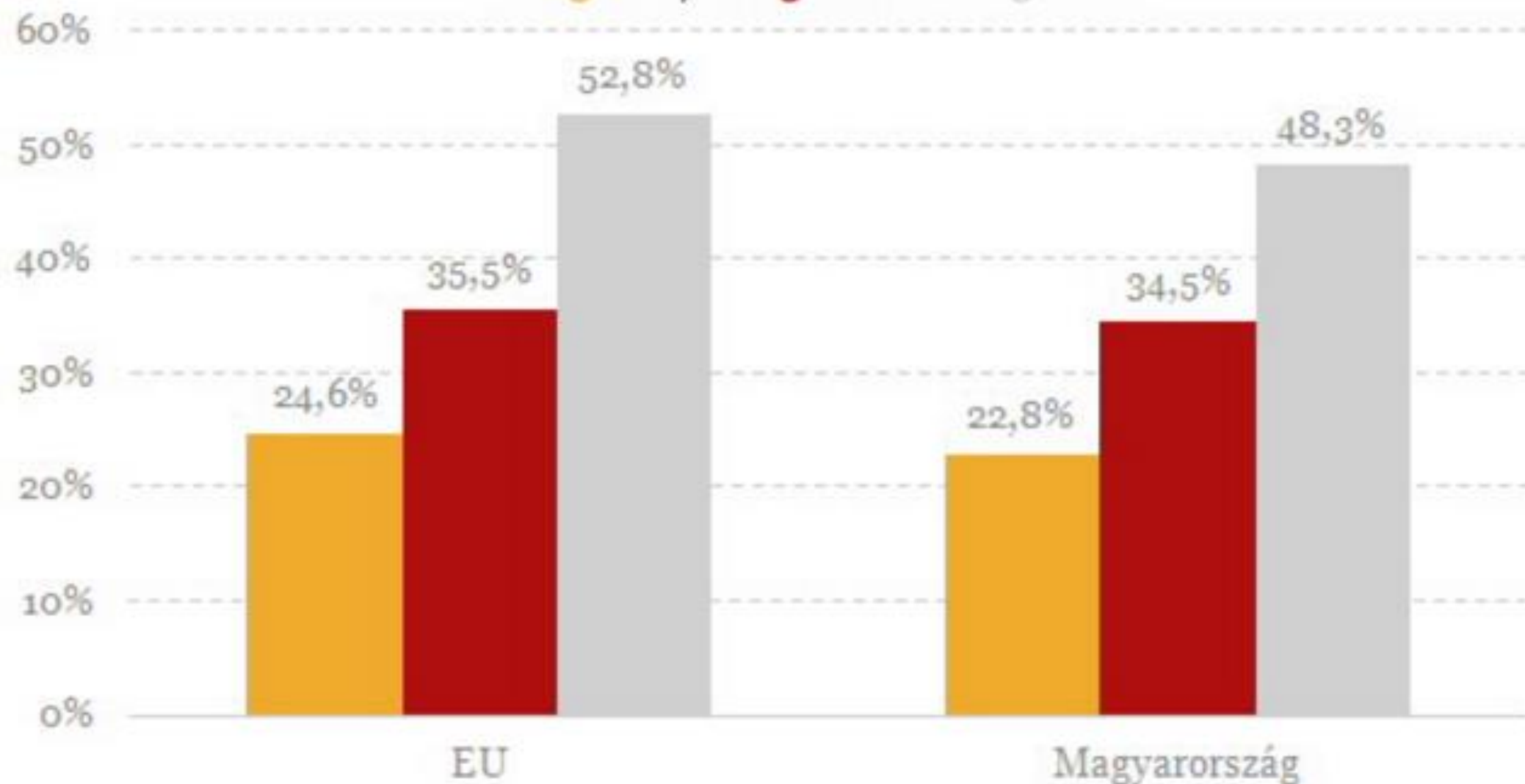

Az EU népességének várható alakulása 2005 és 2050 között

Forrás: Consequit, Portfolio.hu

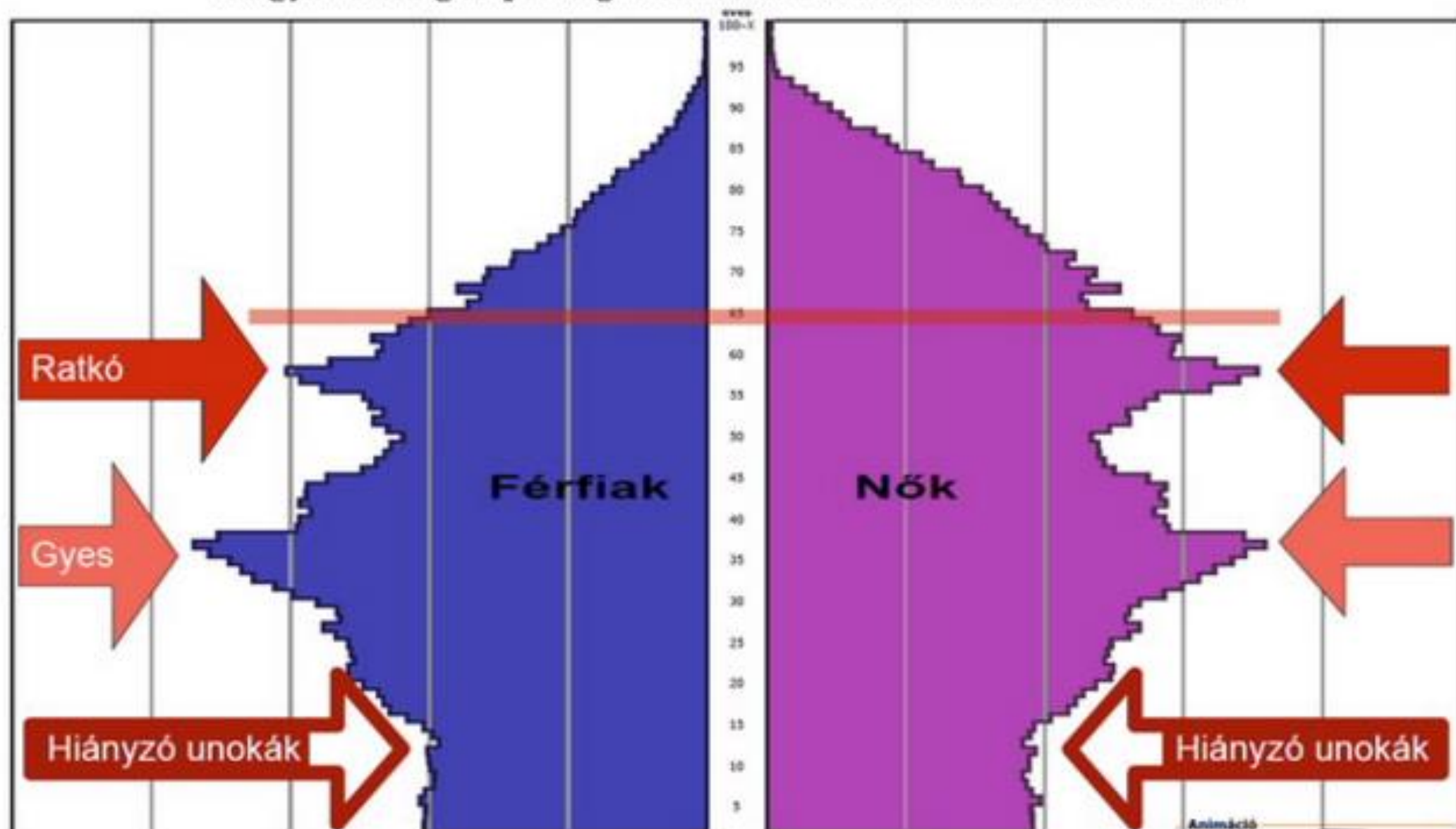
Idős népesség függőségi rátája* 2005-ben, 2025-ben és 2050-ben

Forrás: KSH, Consequit, Portfolio.hu

* 65 éves és idősebb népesség aránya a 15-64 év közötti aktív népességhez képest

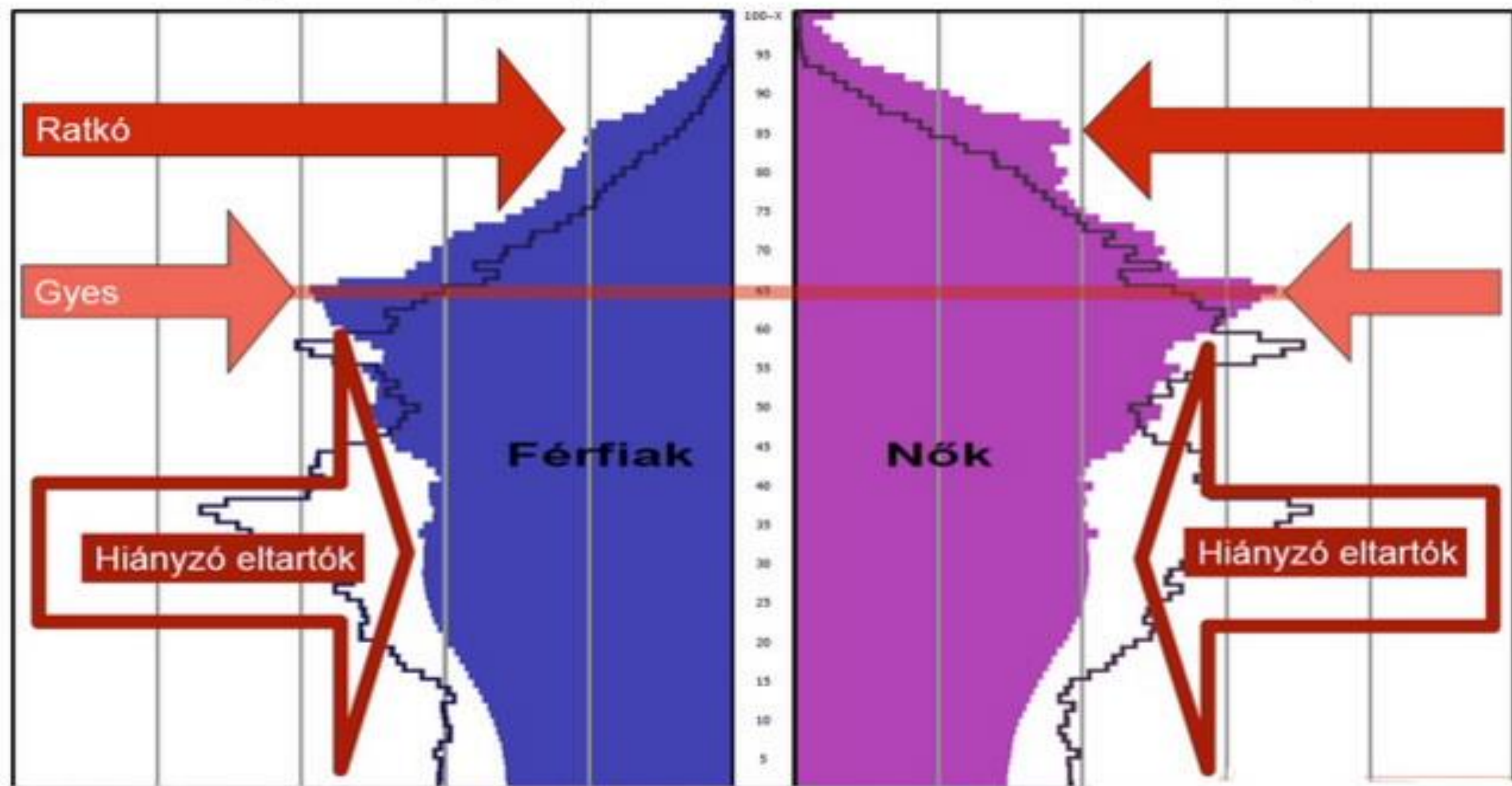
Magyarország népességének száma nemek és életkor szerint

Forrás: KSH, Consequit, Portfolio.hu

Magyarország népességének száma nemek és életkor szerint, 2041

Forrás: KSH, Consequit, Portfolio.hu

IDŐSÖDŐ MAGYARORSZÁG

1950

Kb. 5

60 év feletti jut
egy újszülöttre

2050

Kb. 31

60 év feletti jut
egy újszülöttre

7. Oktatás